

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ З НОРМАТИВНОЇ БАЗИ КОНСЮМЕРИЗМУ**СОКОЛОВА Л.С.***Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса, Україна*

«Історію консюмеризму» студенти 1 курсу ОДАБА, інституту ІБІТ, спеціальностей «Менеджмент» і «Маркетинг» вивчають у другому семестрі в обсязі 32 аудиторних години, з них 16 годин відведено на практичні заняття. Цей спецкурс традиційно перетинається з дисципліною «Економічна історія України та світу», оскільки об'єктом його вивчення є історія взаємовідносин в галузі економіки. Такий взаємозв'язок добре ілюструється на лекціях.

Однак на семінарах, під час вирішення ситуаційних завдань більше проявляється зв'язок навчального матеріалу з правознавством. Тому методично обґрунтованою бачиться практична робота студентів з нормативною базою захисту прав споживачів, яка співвідноситься з цивільним, кримінальним, господарським та адміністративним законодавством.

Згідно з О.М. Іваненко, в економічно розвинених країнах є дев'ять основних груп законів, що являють собою цілісну систему законодавства із захисту прав споживачів. Найбільш численна I група законів, які регламентують питання запобігання фізичного та матеріального збитку споживачам. II група – містить закони про міри й ваги. III групу – складають закони про стандартизацію, сертифікацію, маркування, що вимагають від виробників забезпечення відповідності продуктів харчування й товарів широкого вжитку національним та міжнародним стандартам, а також містять штрафні санкції за шкідливу рекламу. IV група – закони, що передбачають неприпустимість обмеження конкуренції. V група – закони, спрямовані на зміцнення позицій споживачів у їх ділових відносинах з виробниками, постачальниками та продавцями. VI група – закони з підвищення рівня інформування споживачів. VII група – закони, що визначають процедуру регулювання подання скарг споживачів, а також передбачають створення мережі консультативних пунктів при міністерствах, спеціалізованих консюмерських закладах, регламентують процедуру визнання права за профспілковими й консюмерськими організаціями виступати позивачами в суді від імені споживачів. VIII група – стосується правового регулювання охорони навколишнього середовища, що особливо актуально сьогодні. IX група – це універсальні закони всебічного захисту споживача як фізичної або юридичної особи [1].

Щодо нормативно-правової бази консюмеризму в Україні, то її становлення відбувалося своїм історичним шляхом. Умовно можна виділити три етапи: 1) з 1991 р. після прийняття Закону «Про захист прав споживачів», який існує в новій редакції після внесення понад 30 поправок (остання 27. 02. 2020 р.); 2) з 1996 р. після прийняття Конституції України (особливо ст. 42); 3) з 2004 р. після прийняття програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу. Вона продовжує розвиватися, відповідаючи потребам сучасного суспільства і нараховує понад 200 законів та нормативних актів.

Згідно з О. М. Язвінською, споживчі закони України поділяються на три групи. Перша група – регулює відносини, в котрих споживач виступає як безпосередній учасник. У них закріплюються права та обов'язки споживачів. Друга група – регулює відносини, у котрих споживач не бере безпосередньої участі. Вона забезпечує державний та суспільний захист прав споживачів. Третя група – віддзеркалює проблеми підвищення якості життя і добробуту громадян в державі [2].

Після ознайомлення студентів з міжнародною класифікацією законів із захисту прав споживачів пропонується порівняти її з національною класифікацією; прокоментувати їхню подібність та відмінність; перевірити їхню відповідність закону України 2004 р. «Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу».

У підсумку для закріплення матеріалу студентам необхідно відповісти на контрольні питання: 1) Як відбувалося становлення споживчої законодавчої бази в країнах Європи. 2) Охарактеризуйте основні етапи становлення в Україні системи законодавства в сфері захисту прав споживачів. 3) Назвіть основні права споживачів, визнані міжнародною спільнотою та Законом України «Про захист прав споживачів». 4) Визначте мету та основні положення Керівних принципів ООН на захист прав споживачів. 5) Дайте характеристику основним напрямкам гармонізації вітчизняного законодавства з європейськими нормами. Запропоноване практичне заняття сприятиме кращому засвоєнню сухого складного навчального матеріалу правової частини даного спецкурсу. Крім того, це актуально в контексті європейської інтеграції України.

Література:

1. Іваненко Е. Н., Язвинская Е. Н. Защита прав потребителей – дело международное. – <http://www.yurpractika.com>
2. Язвінська О. М. Споживче право та споживче законодавство України. – publications.ntu.edu.ua/eut/2015-01/130-135.pdf